

Metodické stanovisko sekce pro státní službu Ministerstva vnitra k posouzení možného odvetného opatření proti účastníkovi řízení v řízeních ve věcech služby

Z praxe služebních úřadů, ale i ze soudní judikatury týkající se ochrany oznamovatelů podle zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů (dále jen „zákon o ochraně oznamovatelů“), je nezbytné zaujmout jednotný přístup služebních úřadů k účastníkům řízení ve věcech služby podle § 159 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní službě“), kteří v průběhu řízení (např. řízení o změně služebního poměru, řízení o skončení služebního poměru atd.) služebnímu orgánu oznámí, že jsou oznamovatelem možného protiprávního jednání podle zákona o ochraně oznamovatelů.

Zákon o ochraně oznamovatelů ukládá služebním úřadům, jakožto povinným subjektům v rámci ochrany oznamovatele protiprávního jednání, mj. povinnost přijmout vhodná opatření k nápravě nebo předejití protiprávního stavu v návaznosti na podané oznámení. Služební orgán zároveň podle § 4 odst. 4 zákona o ochraně oznamovatelů nesmí umožnit, aby oznamovatel nebo osoba podle odstavce 2 písm. a) až h) tohoto zákona byli vystaveni odvetnému opatření.

Služební orgán by tak měl posoudit, zda se v případě státního zaměstnance, se kterým je zahájeno řízení ve věcech služby ve smyslu § 159 odst. 1 zákona o státní službě, a který se zároveň označí za oznamovatele podle zákona o ochraně oznamovatelů, jedná o odvetné opatření či nikoliv. Bez posouzení, zda jde o odvetné opatření či nikoliv, nelze dále pokračovat v řízení ve věcech služby. Podle aktuální soudní judikatury, viz rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 14 Ad 1/2023-99 ze dne 14. 2. 2024, by rozhodnutí služebního orgánu v řízení ve věcech služby bez předešlého posouzení možného odvetného opatření bylo rozhodnutím nepřezkoumatelným. Důkazní břemeno je v takovém případě na služebním orgánu, který si musí obstarat příslušné podklady, a následně věc posoudit dle individuálních okolností daného případu.

V případě, kdy účastník řízení služebnímu orgánu sdělí, že je oznamovatelem dle zákona o ochraně oznamovatelů, se služební orgán v rámci probíhajícího řízení ve věcech služebního poměru konkrétního státního zaměstnance může za účelem posouzení relevantnosti tvrzení o odvetném opatření, jeho časové souslednosti apod., obrátit ve smyslu § 20 odst. 2 zákona o ochraně oznamovatelů na určené příslušné osoby podle § 10 tohoto zákona s odůvodněnou žádostí o podstatné informace k podanému oznámení. Předmětem bude zejména žádost o sdělení, zda je účastník řízení skutečně oznamovatelem dle zákona o ochraně oznamovatelů, konkrétního obsahu tohoto oznámení a případných závěrů, pokud k nim určená osoba na základě předmětného oznámení již dospěla. V takovém odůvodněném případě nepůjde ze strany příslušné osoby o porušení zákazu poskytnout informace k podanému oznámení podle § 20 odst. 1 zákona o ochraně oznamovatelů, neboť se jedná o postup dle § 20 odst. 2 tohoto zákona ve spojení s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Příslušné osobě totiž z § 51 odst. 1 správního řádu ve spojení s § 53 odst. 1 správního řádu plyne povinnost poskytnout služebnímu orgánu při provádění dokazování o eventuálním odvetném opatření součinnost, tj. vydat listinu ze správního spisu vedeného k podanému oznámení, jež je nezbytná k posouzení, zda se jedná o odvetné opatření či nikoliv (standardně půjde o listiny jako podané oznámení, vyrozumění o přijetí oznámení, vyrozumění o výsledku posouzení důvodnosti a pravdivosti oznámení aj.).

Služební orgán se ve výše popsané situaci může obrátit jak na vnitřní oznamovací systém, ve většině případů zřízený v rámci jejich služebního úřadu, ale též na externí oznamovací systém, který je zřízen v rámci Ministerstva spravedlnosti.